

Lignineredetű platformvegyületek hidrokonzverziója oxidhordozós Ni katalizátorokon

**Novodárszki Gyula^a, Szabó Blanka^a, Barthos Róbert^a, Solt Hanna^a,
Lónyi Ferenc^a, Valyon József^a, Deka Dhanapati^b, Someus Edward^c,
Kaszonyi Alexander^d, Mihályi R. Magdolna^a**

^aTTK, Anyag- és Környezetkémiai Intézet, Megújuló Energia Kutatócsoport
1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 2.

^bBiomass Conversion Laboratory, Department of Energy, Tezpur University, Assam, India

^c3-R BioPhosphate Kft., Kajászó

^dSTU in Bratislava, Slovak Republik

XXVIII. Nemzetközi Vegyészkonferencia, 2022. október 27–29, Nagyvárad

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

ELTE
EÖTVÖS LORÁND
TUDOMÁNYEGYETEM

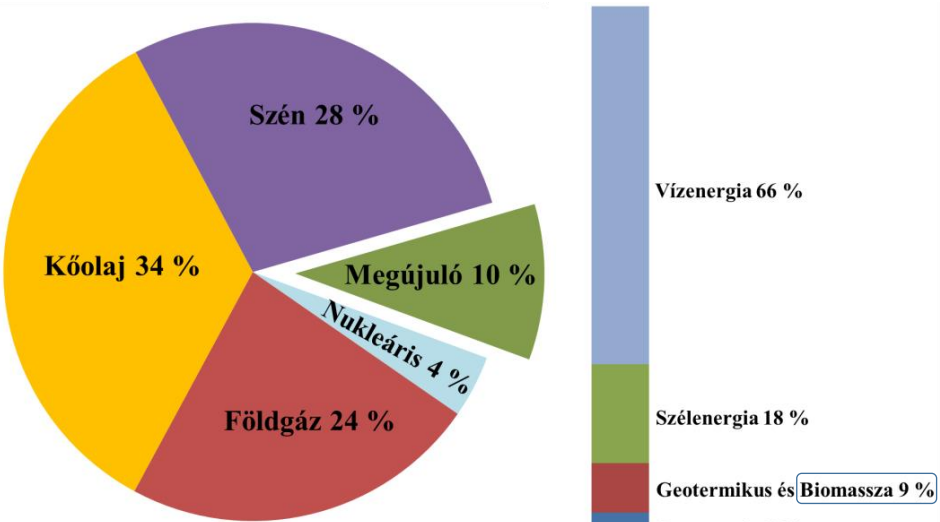

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

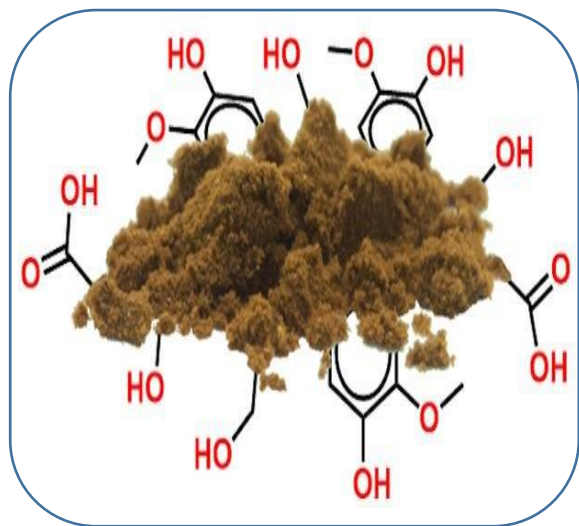
AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROJEKT

A lignocellulóz mint szén- és energiaforrás

Napjaink szén- és energiaforrásai

Az energiaforrások megoszlása
(BP Statistical Review of World Energy)

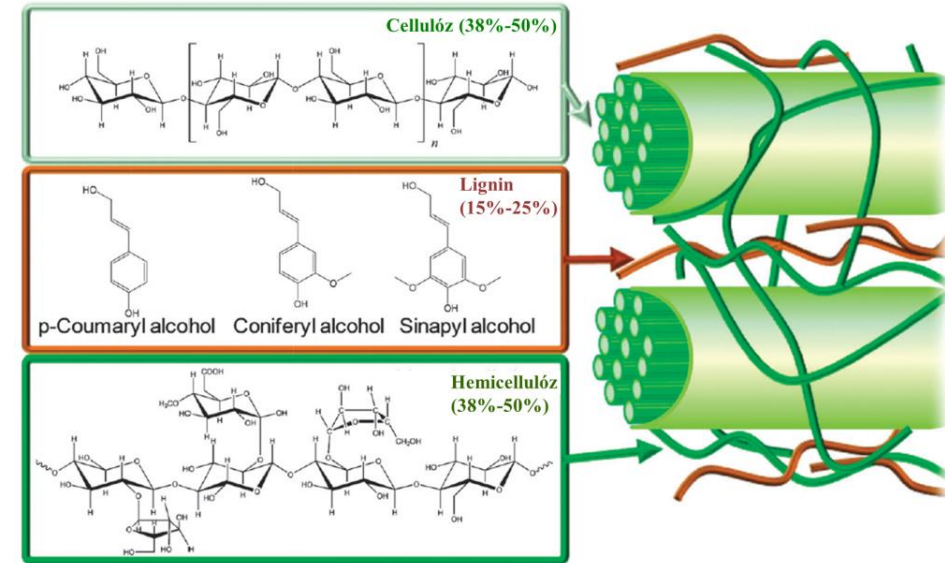

Lignin

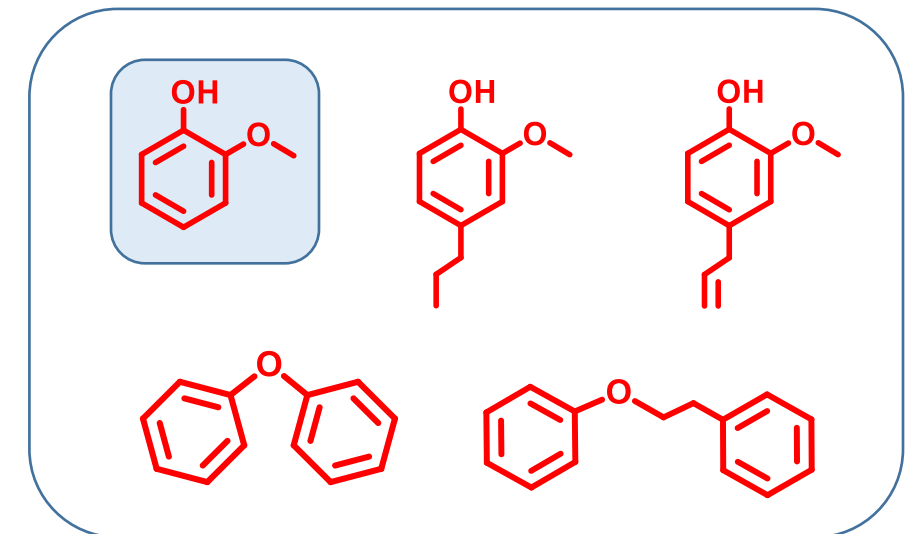
kémiai/termokémiai

depolimerizálás

A lignocellulóz felépítése

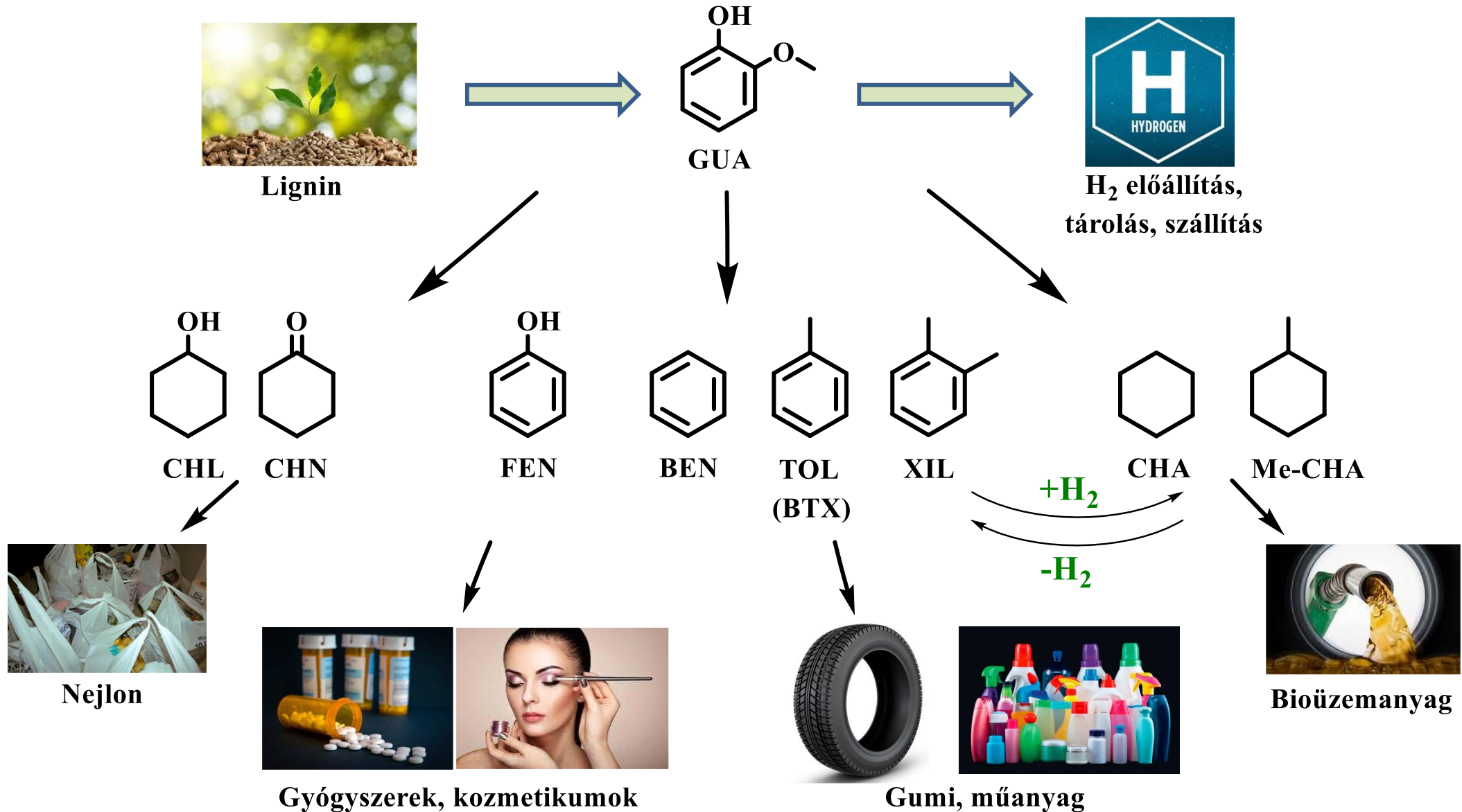

Chem. Soc. Rev. 41 (2012) 8075

Fenolszármazékok

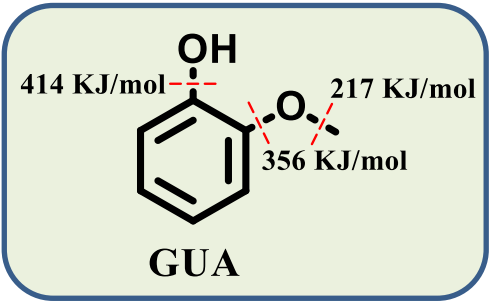
Gvajakol átalakításából előállított termékek

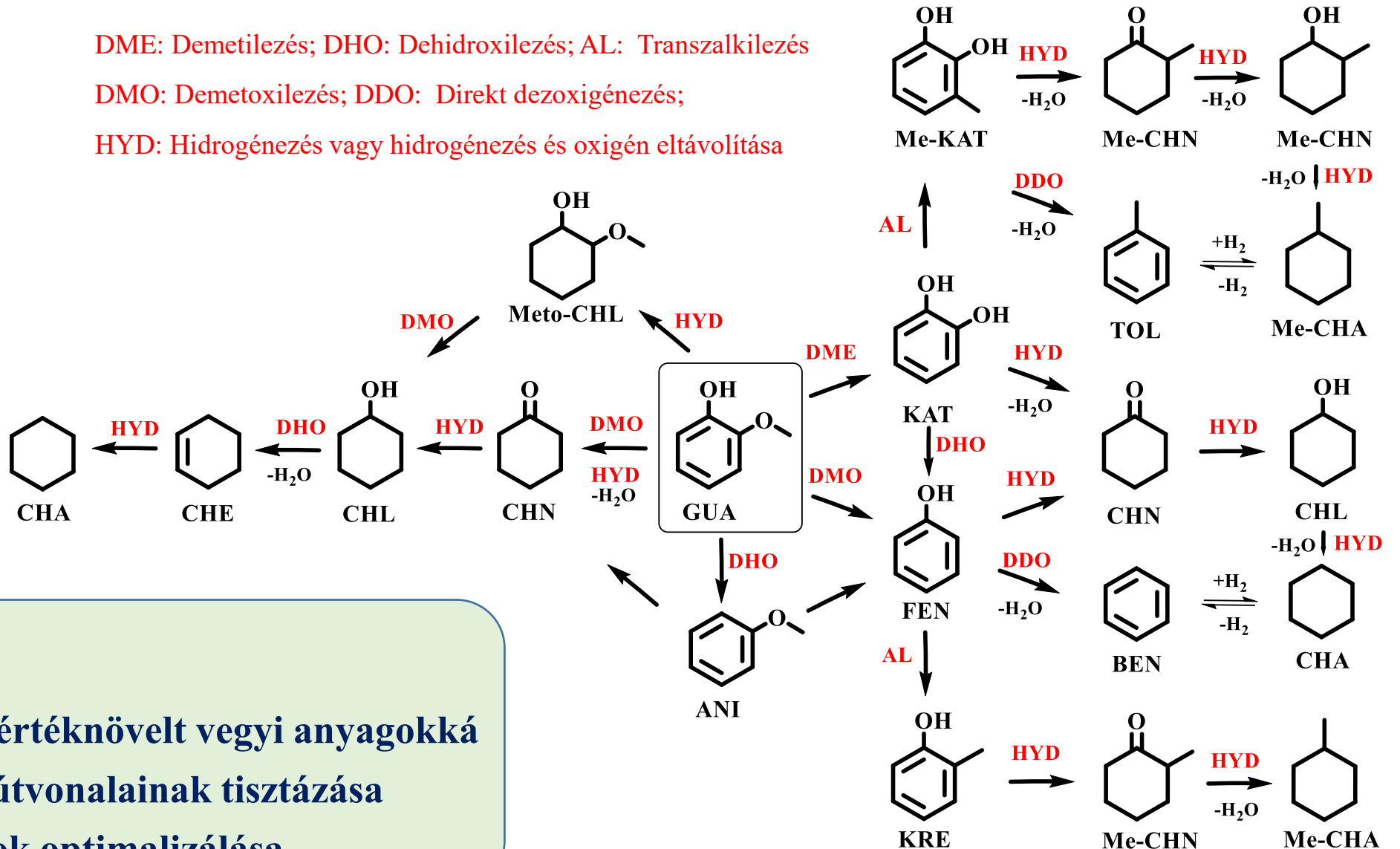
➤ A gvajakolból előállított termékek helyettesíthetik a fosszilis eredetű anyagokat

A gvajakol hidrodeoxigénezésének reakcióútjai

C-O kötések

DME: Demetilézés; DHO: Dehidroxilezés; AL: Transzalkilezés
DMO: Demetoxilezés; DDO: Direkt deoxigénezés;
HYD: Hidrogénezés vagy hidrogénezés és oxigén eltávolítása

Célok:

- a GUA átalakítása értéknövelt vegyi anyagokká
- a termékképződés útvonalainak tisztázása
- a HDO katalizátorok optimalizálása

Alkalmazott katalizátorok és előállításuk

Katalizátor	Prekurzor	Hordozó (gyártó)
Ni/Al ₂ O ₃	Ni(NO ₃) ₂ ·6H ₂ O	γ-Al ₂ O ₃ (Alfa Aesar)
Ni/Al ₂ O ₃ (P)	Ni(NO ₃) ₂ ·6H ₂ O	γ-Al ₂ O ₃ (Alfa Aesar) H ₃ PO ₄ oldattal impregnált, szárított és kalcinált (550 °C, 4h)

➤ Impregnálás: fémsó oldat

➤ Kalcinálás: 450 °C, 4 h → NiO

➤ In situ redukció: 450 °C, 2 h, H₂ → Ni⁰

➤ A katalitikus méréseket folyamatos, átáramlásos csőreaktorban végeztem oldószer jelenléte nélkül

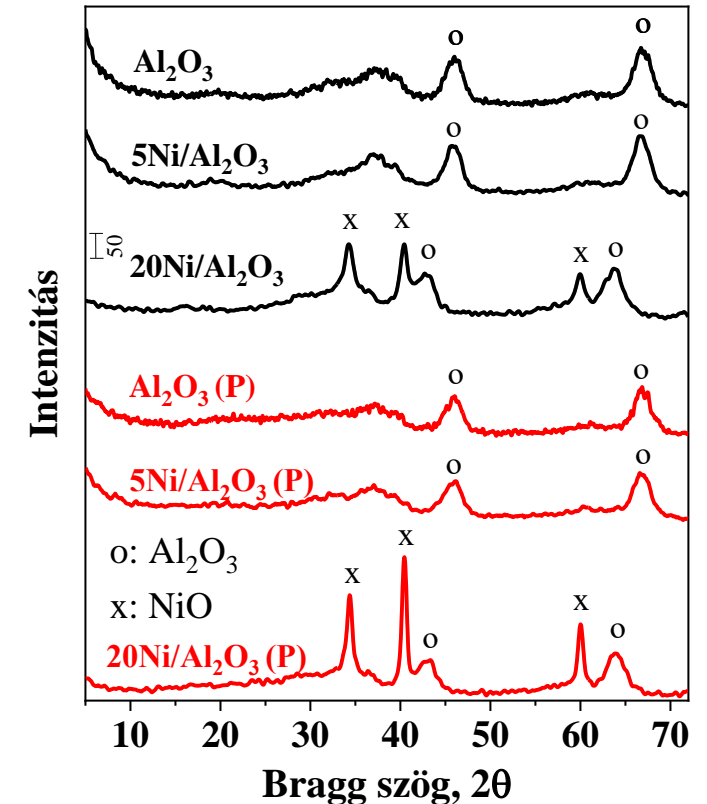
Katalizátorok jellemzése

Fém- és foszfortartalom; Fajlagos felület (SSA)

Hordozók és katalizátorok	Fém-tartalom wt%	Foszfor-tartalom wt%	SSA m ² /g
Al ₂ O ₃	-	-	196
5Ni/Al ₂ O ₃	5.21	-	192
20Ni/Al ₂ O ₃	19.87	-	190
Al ₂ O ₃ (P)	-	4.85	167
5Ni/Al ₂ O ₃ (P)	5.06	4.82	165
20Ni/Al ₂ O ₃ (P)	20.12	4.82	160

- A fémtartalommal nem változik a fajlagos felület
- Az Al₂O₃ hordozó impregnálása H₃PO₄ oldattal csökkenti a fajlagos felületet

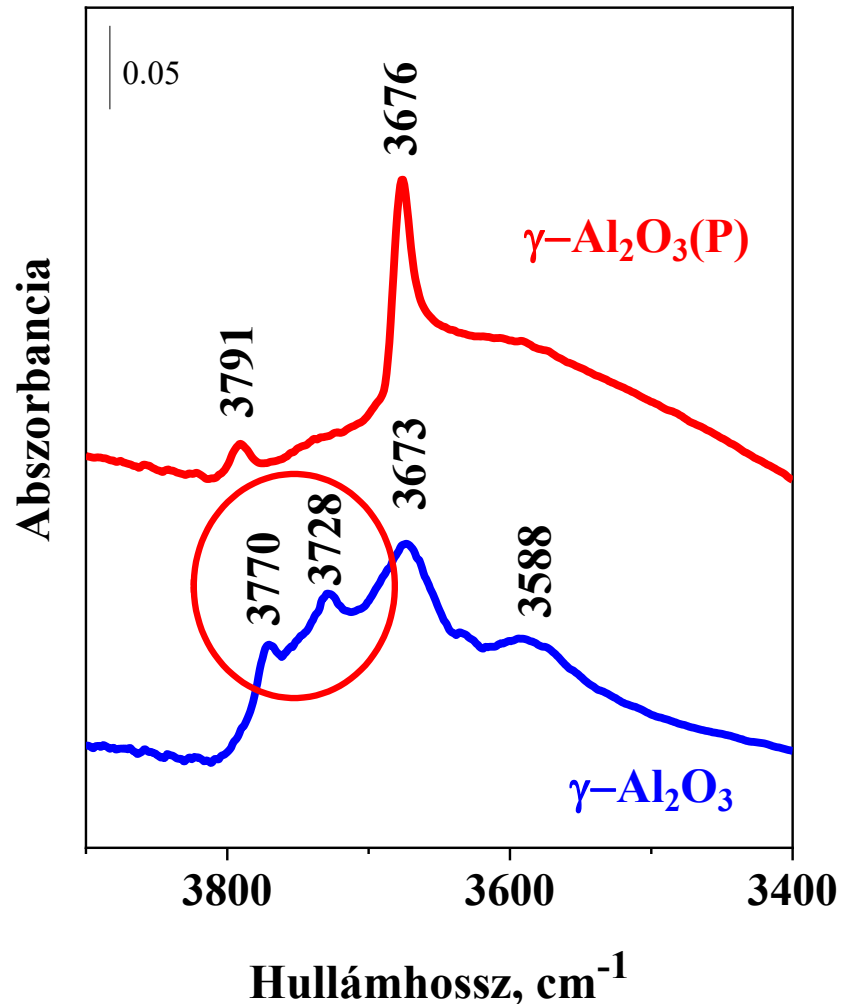
Röntgendiffrakció(XRD)

- Az Al₂O₃ az egyetlen kimutatható fázis az alacsony fémtartalmú katalizátorokon (NiO kristallitok nagy diszperzitása)
- A 20Ni/Al₂O₃ és 20Ni/Al₂O₃(P) katalizátorokon láthatók a NiO kristallitok (~30 nm)

A foszfátolt $\gamma\text{-Al}_2\text{O}_3$ felületi szerkezete

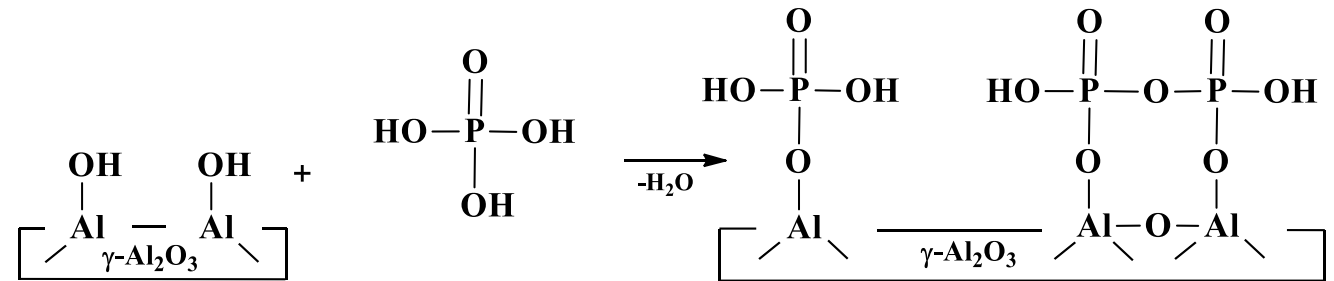
FT-IR spektrumok a ν_{OH} rezgések tartományában (ev. 450 °C, 1 h)

A foszforsav reakcióba lép az Al_2O_3 hidroxilcsoportjaival

monomer és polimer foszfátfajták képződnek^a

OH csoportok (G. Busca, Cat. Today 226 (2014) 2.)

$\gamma\text{-Al}_2\text{O}_3(\text{P})$

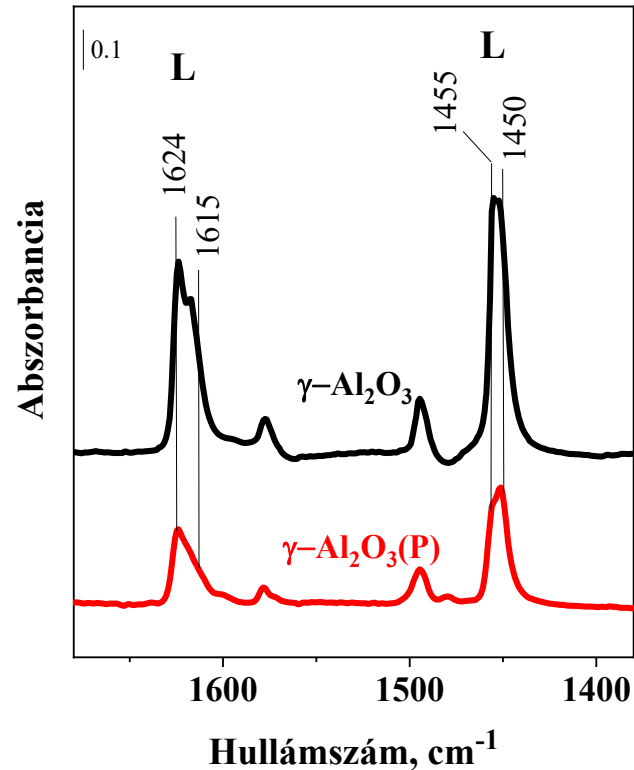
- 3791 cm^{-1} , $\text{Al}^{\text{IV}}\text{-OH}$, (terminális)_{tetr}
- 3676 cm^{-1} , P-OH foszfátokon

$\gamma\text{-Al}_2\text{O}_3$

- 3770 cm^{-1} , $\square\text{-O-Al}^{\text{IV}}\text{-OH}$, (terminális)_{tetr} hibahelyekkel
- 3728 cm^{-1} , $\text{Al}^{\text{VI}}\text{-OH}$, (terminális)_{oct} hibahelyekkel és anélkül
- 3673 cm^{-1} , Al-O(H)-Al, hidas
- 3588 cm^{-1} , hármashidas

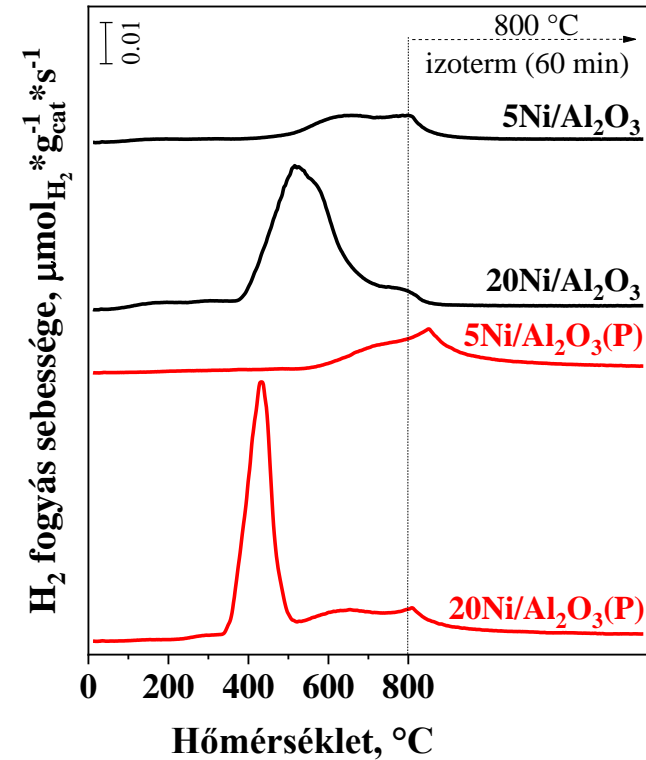
Katalizátorok savassága és redukálhatósága

Adszorbeált piridin FT-IR spektruma

- Al_2O_3 (P) hordozón az 1450, 1455 cm^{-1} és 1615, 1624 cm^{-1} sávok intenzitása kisebb → kevesebb Lewis sav centrum
- A H_3PO_4 -es kezelés csökkenti az Al_2O_3 hordozó Lewis savasságát

Hőmérséklet programozott redukció (H_2 -TPR)

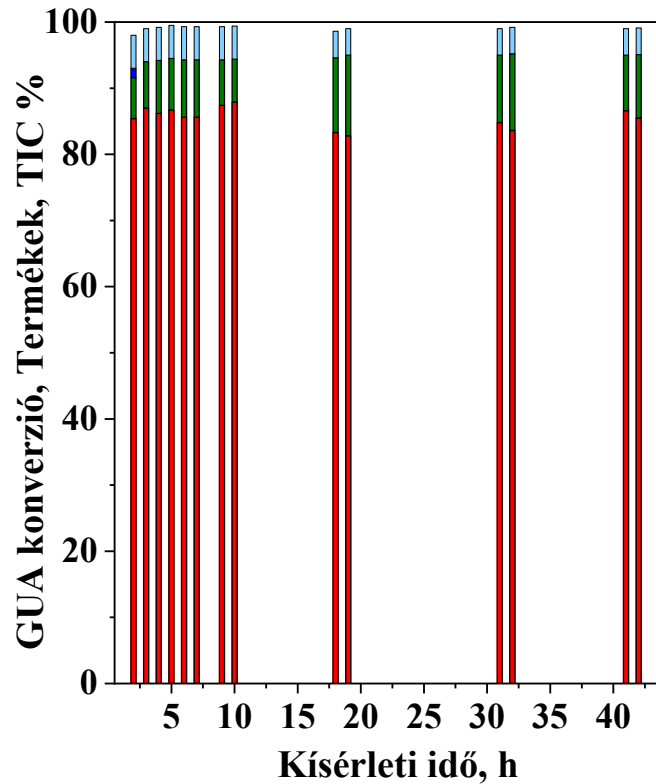

- A redukció mértéke 450 °C-on:
  - 5Ni/ Al_2O_3 ~ 4.5 % of Ni (H/Ni=0.09)
  - 5Ni/ Al_2O_3 (P) ~ 0.5% (H/Ni=0.01)
  - 20Ni/ Al_2O_3 ~ 68 % (1.37 H/Ni)
  - 20Ni/ Al_2O_3 (P) ~ 65 % (1.3 H/Ni)

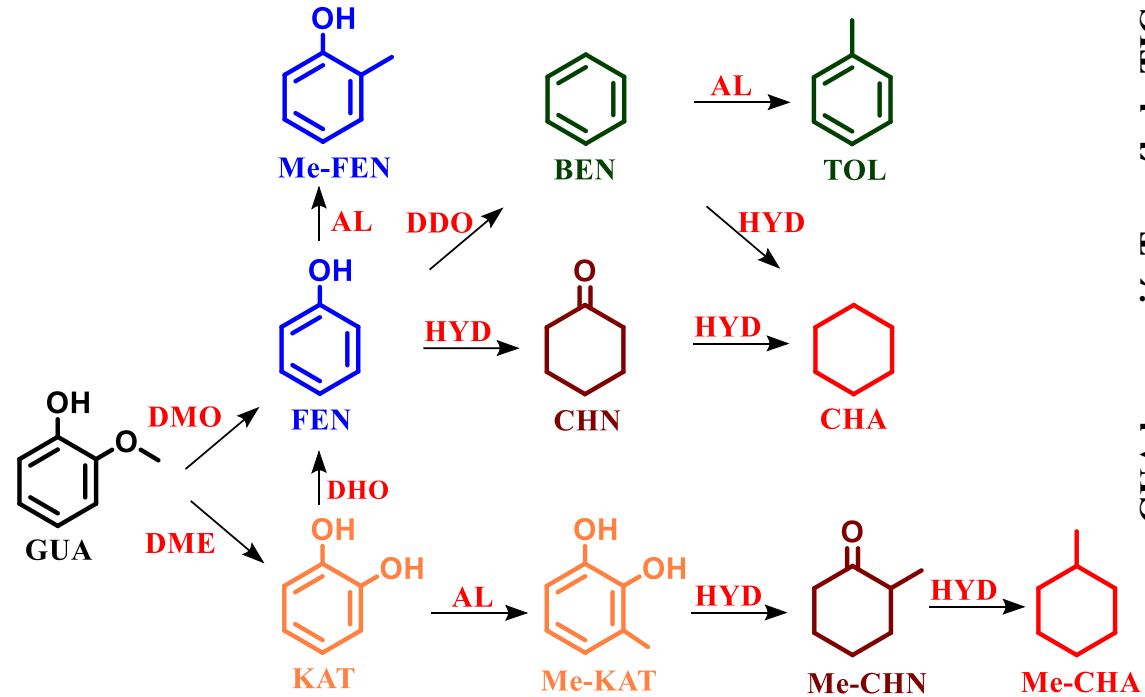
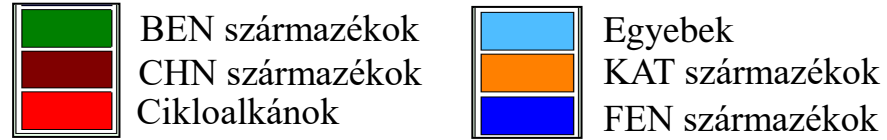

20Ni/Al₂O₃ katalizátor aktivitása

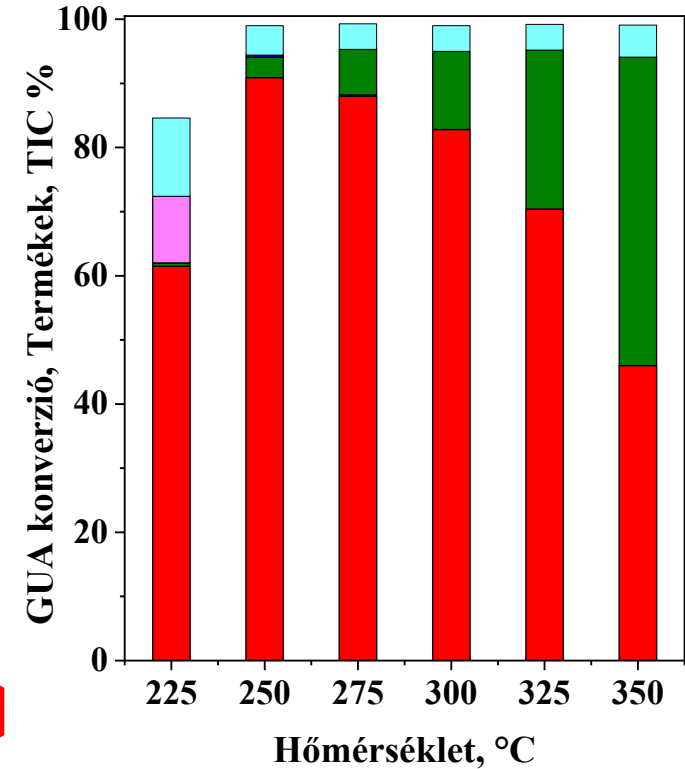
Stabilitás

300 °C, 10 bar, 1 g_{cat}/g_{GUA}*h, H₂/GUA = 20

Hőmérséklet hatása

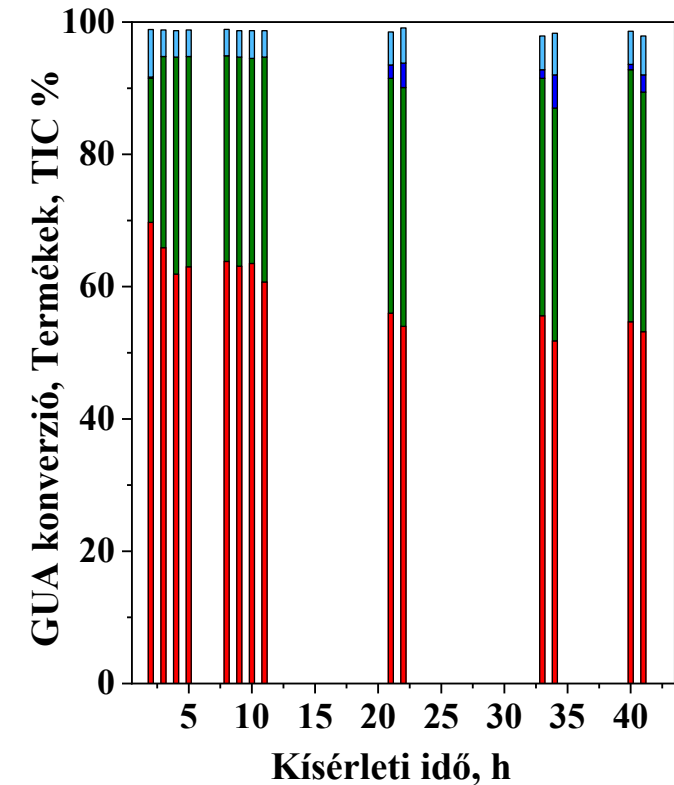
10 bar, 1 g_{cat}/g_{GUA}*h, H₂/GUA = 20

- A katalizátor aktivitása és szelektivitása nem változik a kísérleti idővel
- Oxigénmentes vegyületek keletkeznek 300 °C-on

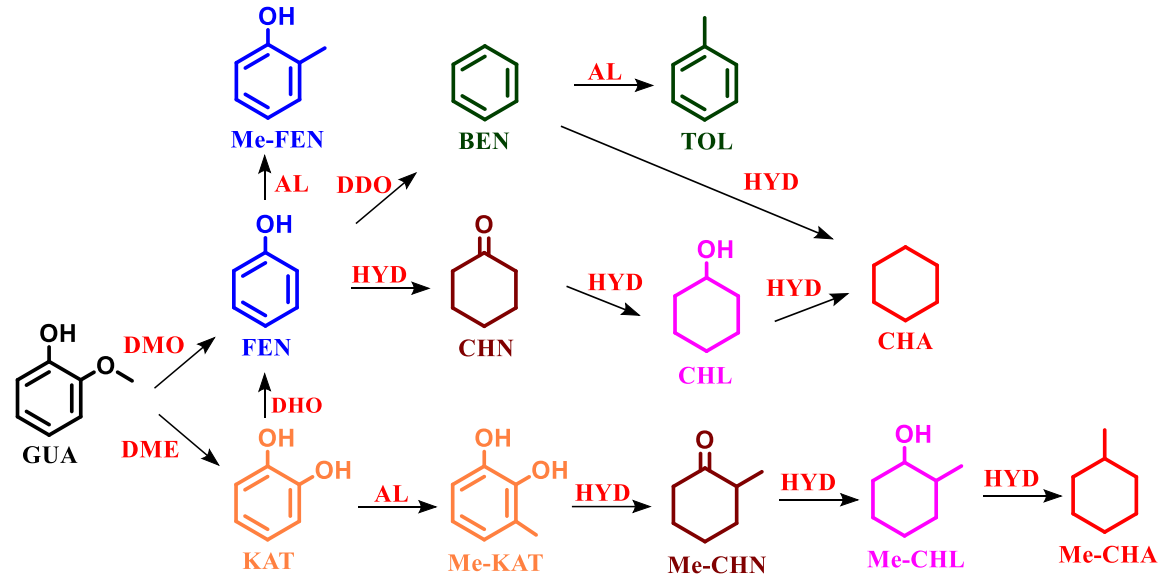
- 225 °C-on CHL származékok is megjelennek a termékelegyenben
- Hőmérséklet emelésével a benzolok hozama nő

5Ni/Al₂O₃ katalizátor aktivitása

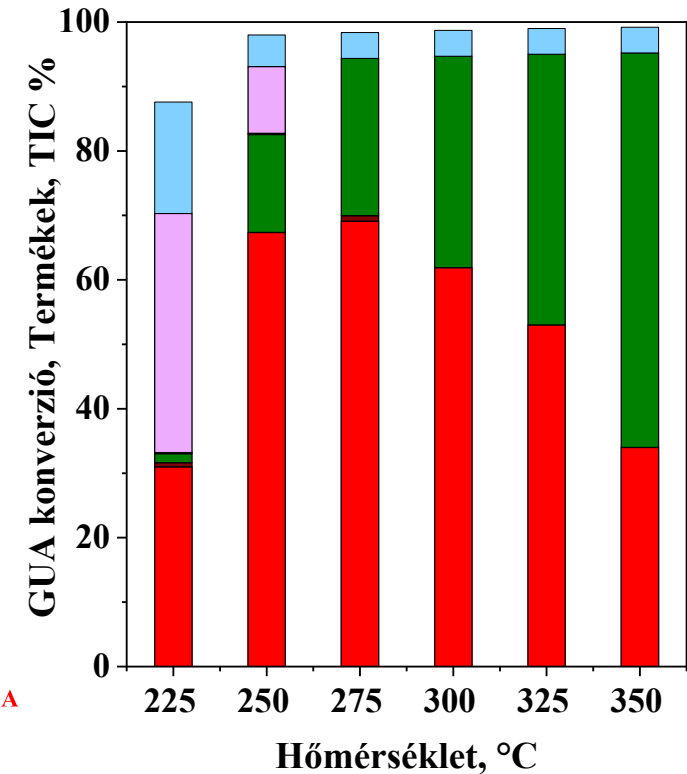
Stabilitás

300 °C, 10 bar, 1 g_{cat}/g_{GUA}*h, H₂/GUA = 20

Hőmérséklet hatása

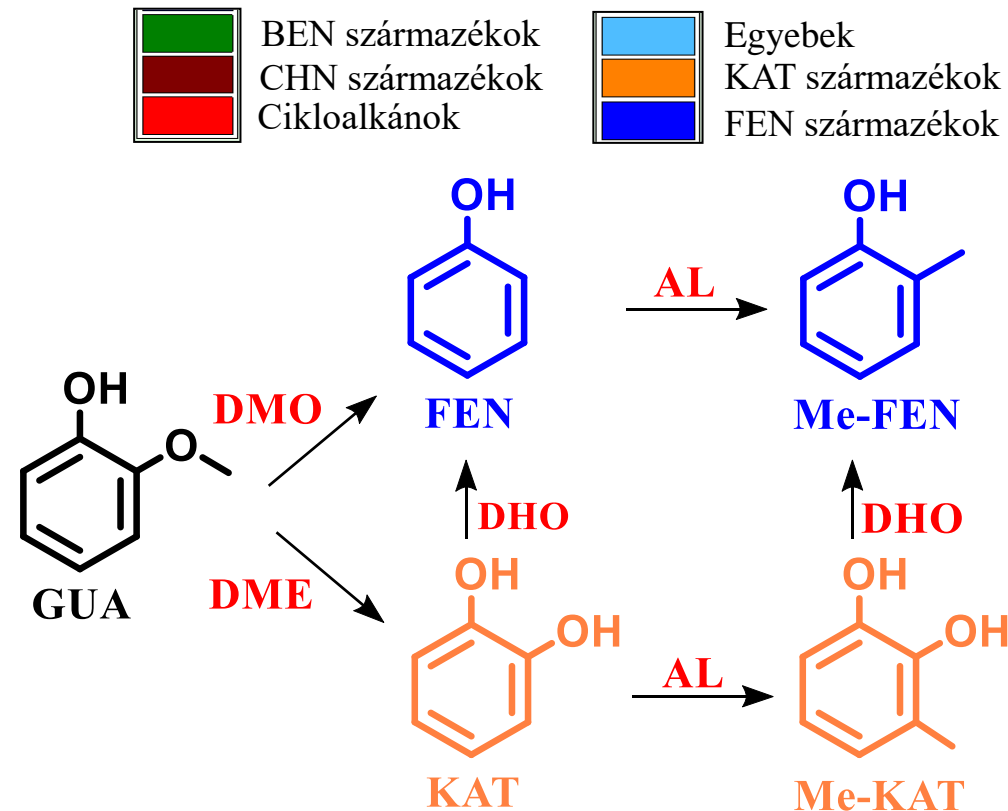
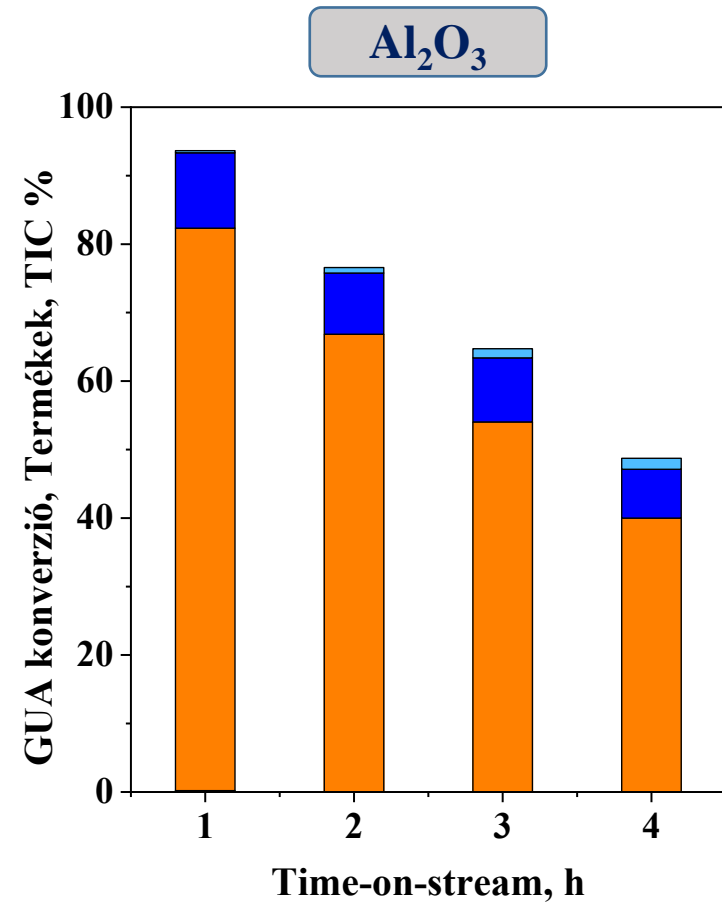

10 bar, 1 g_{cat}/g_{GUA}*h, H₂/GUA = 20

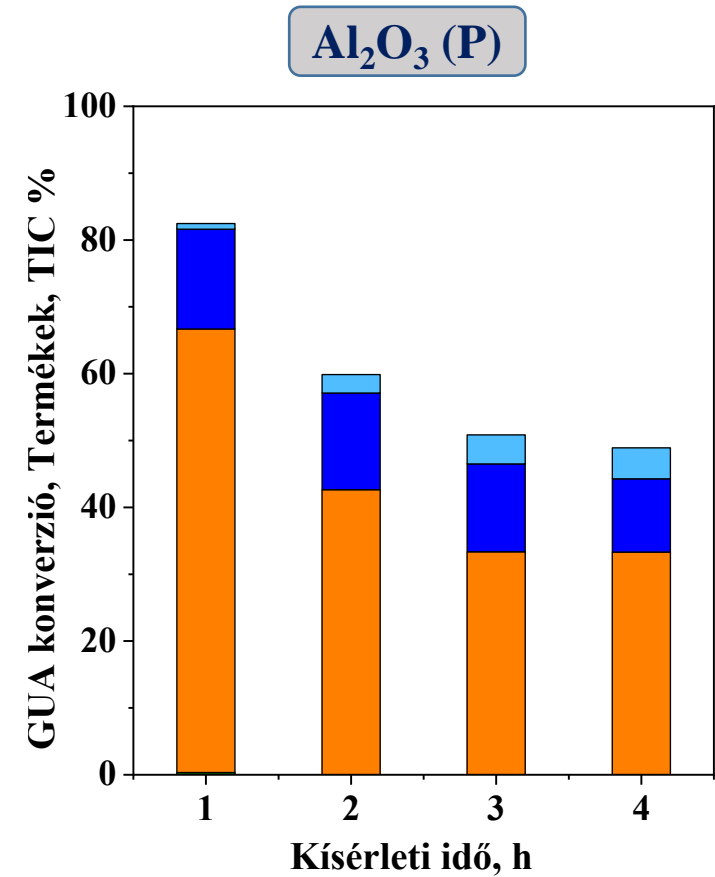
- A katalizátor aktivitása és szelektivitása nem változik a kísérleti idővel
- Oxigénmentes vegyületek keletkeznek 300 °C-on

- 225 °C-on ciklohexanolok voltak a fő termékek
- Hőmérséklet emelésével a benzolok hozama nő

Al₂O₃ és Al₂O₃ (P) hordozók aktivitása

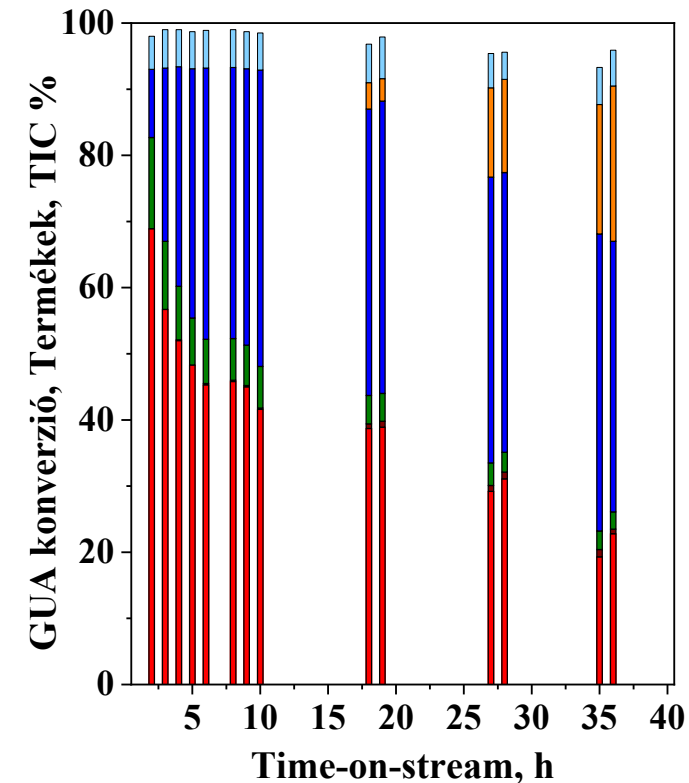
300 °C, 10 bar, 1 g_{cat}/g_{GUA} *h, H₂/GUA=20

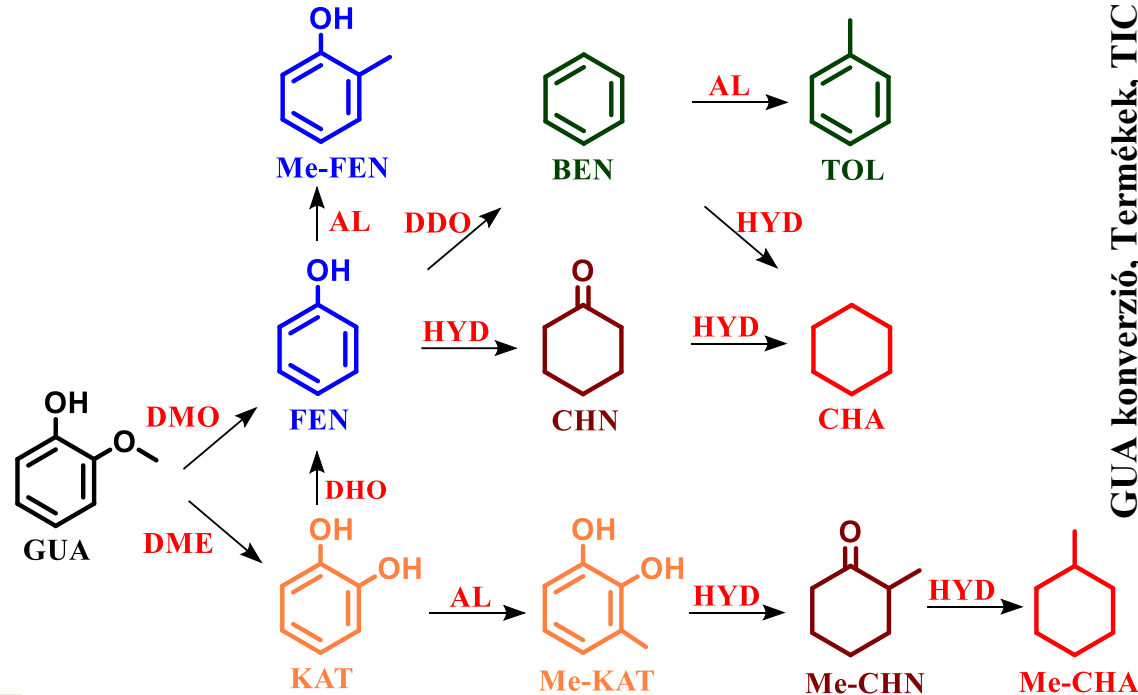
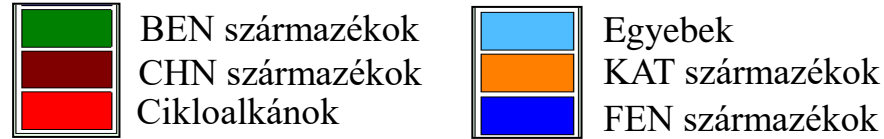
- Demetilezés (DME) és alkilezés (AL) a fő reakció, KAT származékok képződnek
- Demetoxilezés (DMO) és dehidroxilezés (DHO) is lejátszódik FEN származékok is képződtek

20Ni/Al₂O₃(P) katalizátor aktivitása

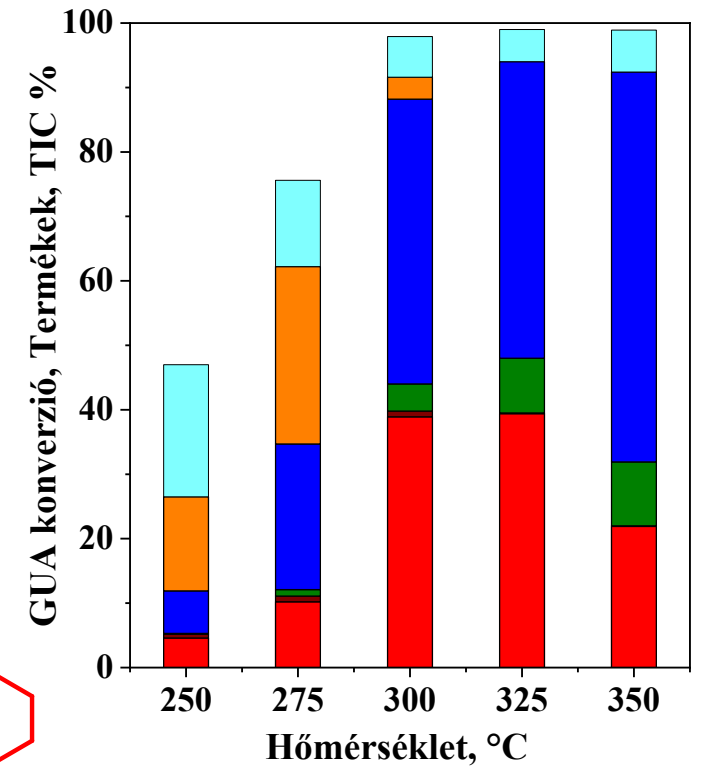
Stabilitás

300 °C, 10 bar, 1 g_{cat}/g_{GUA} *h, H₂/GUA=20

Hőmérséklet hatása

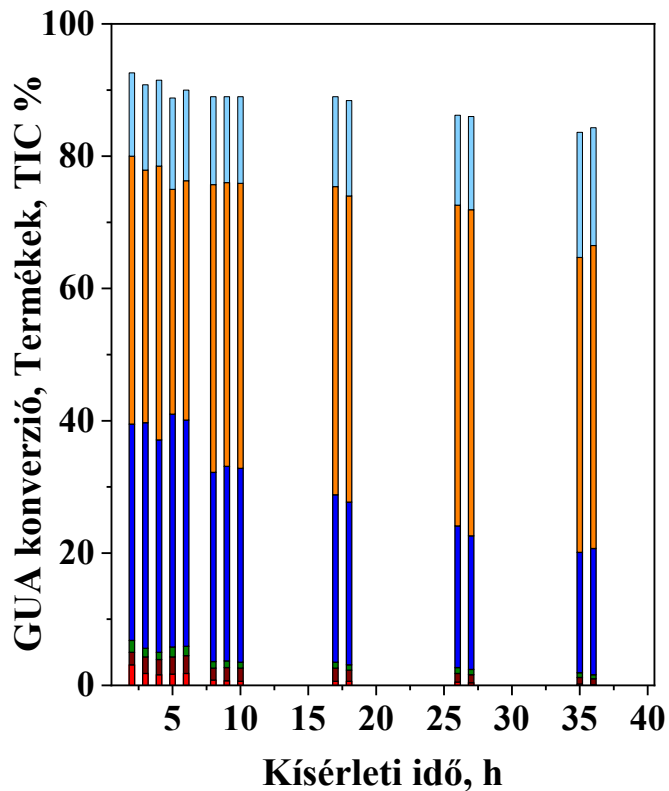
10 bar, 1 g_{cat}/g_{GUA} *h, H₂/GUA=20

- A katalizátor szelektivitása változik a kísérleti idővel
- Fenolok keletkeznek a módosított 20Ni/Al₂O₃(P) katalizátoron
- Katekol származékok is megjelennek a termékelegyben

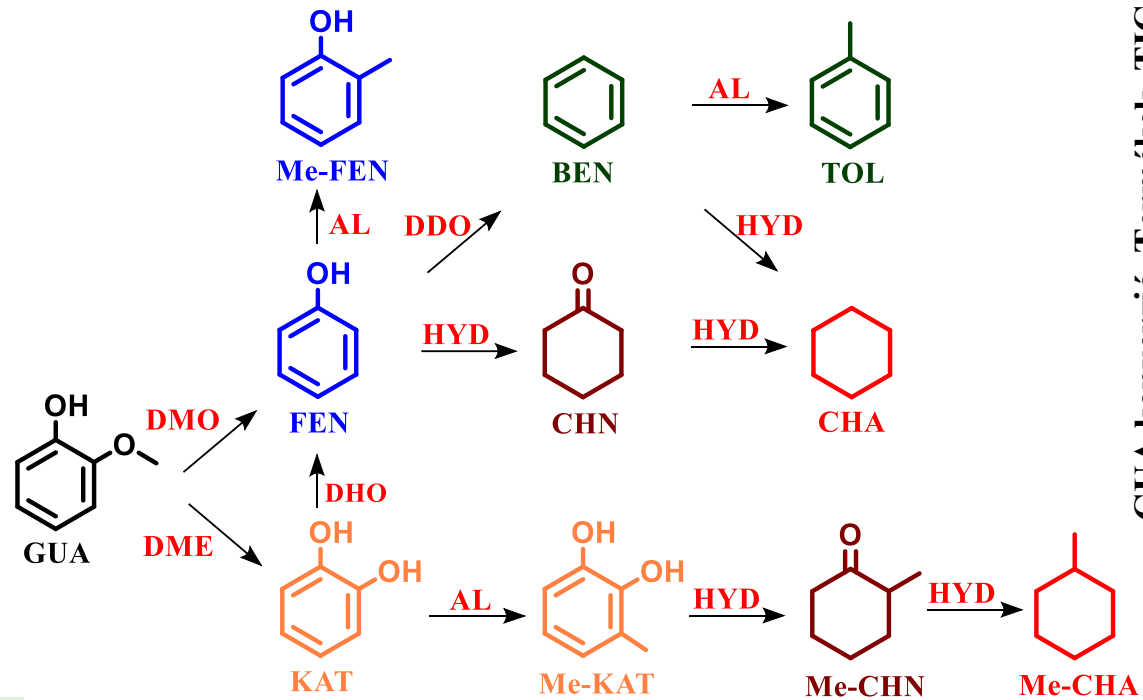
- A FEN származékok mennyisége nő a hőmérséklet emelésével

5Ni/Al₂O₃(P) katalizátor aktivitása

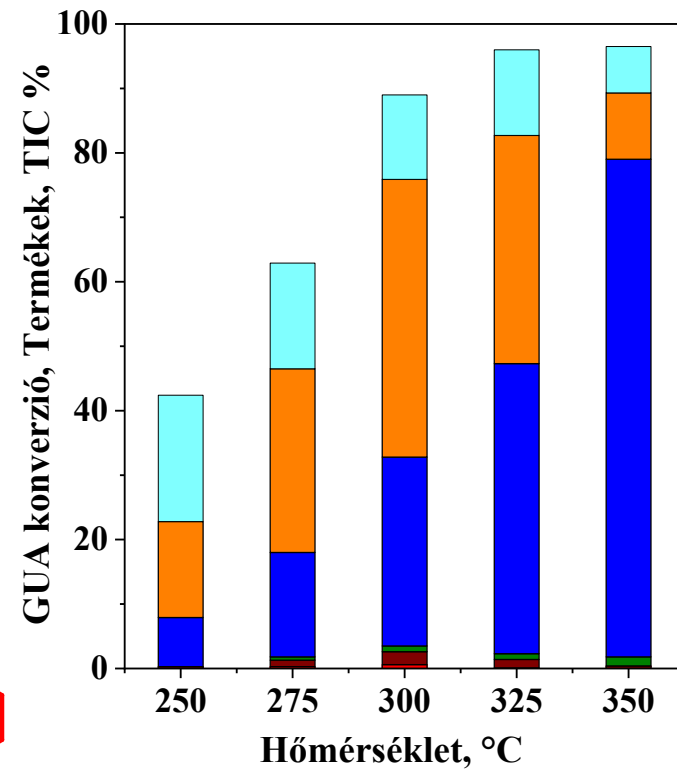
Stabilitás

300 °C, 10 bar, 1 g_{cat}/g_{GUA} *h, H₂/GUA=20

Hőmérséklet hatása

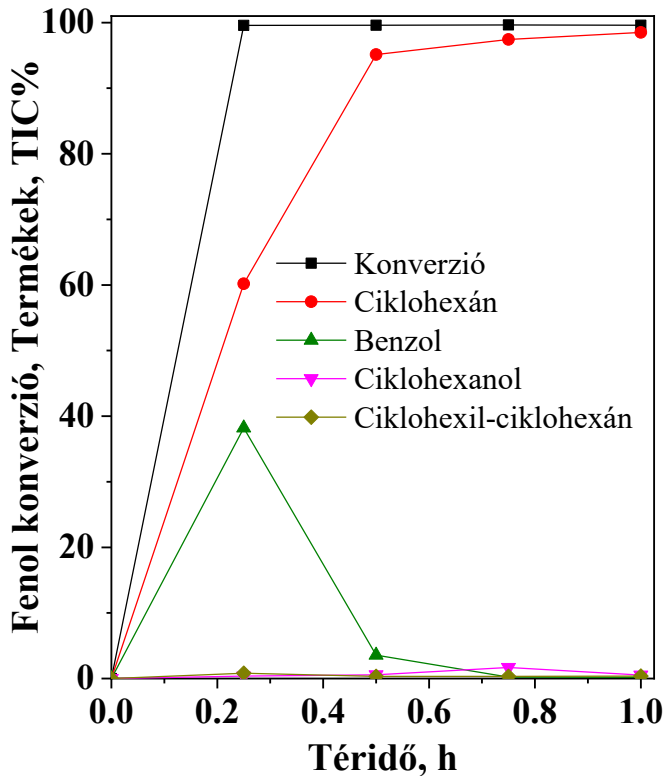
10 bar, 1 g_{cat}/g_{GUA} *h, H₂/GUA=20

➤ Katekol származékok keletkeznek a módosított 5Ni/Al₂O₃(P) katalizátoron

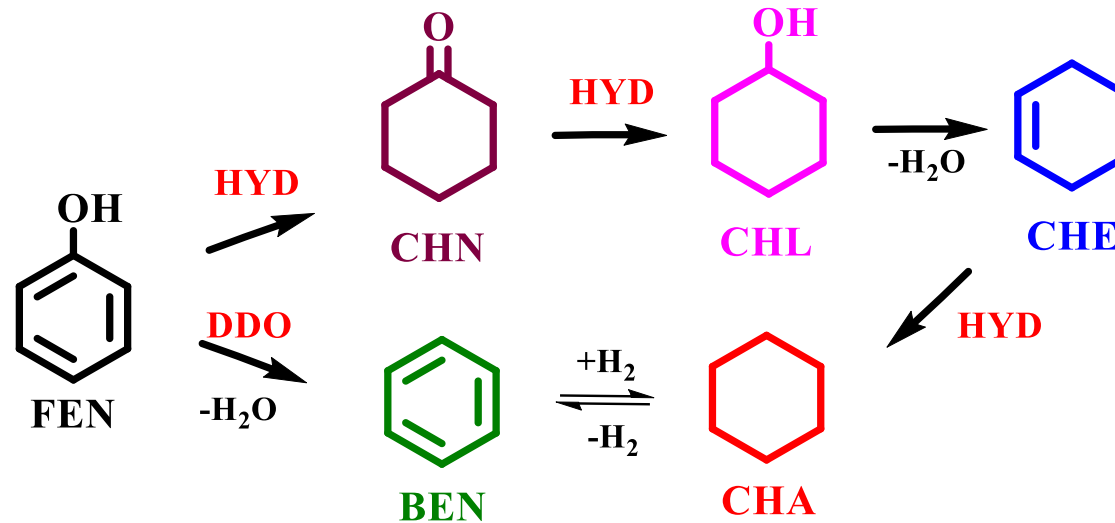
➤ A FEN származékok mennyisége nő a hőmérséklet emelésével

Fenol hidrokonzverziója $20\text{Ni}/\text{Al}_2\text{O}_3$ és $20\text{Ni}/\text{Al}_2\text{O}_3(\text{P})$ katalizátorokon

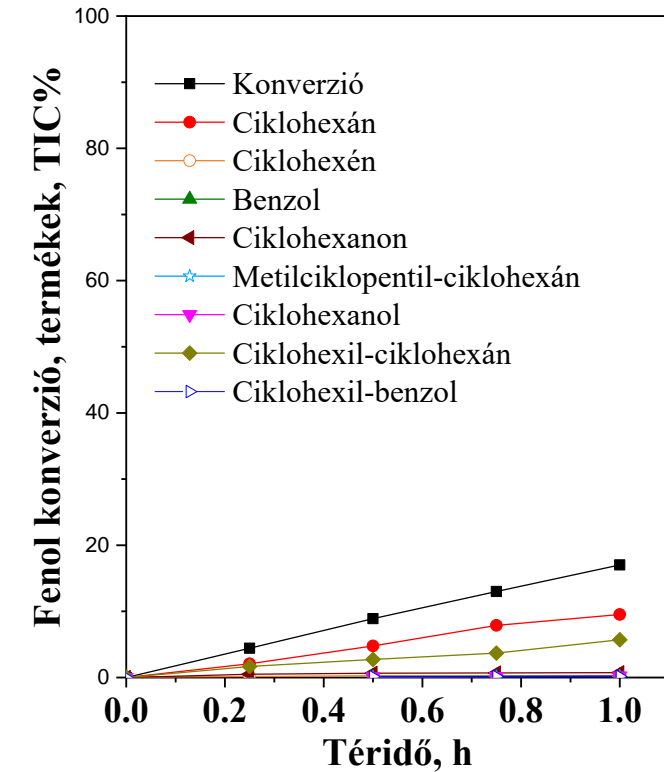
$20\text{Ni}/\text{Al}_2\text{O}_3$

200 °C, 1 bar, H₂/FEN=20

$20\text{Ni}/\text{Al}_2\text{O}_3(\text{P})$

- Kis téridőnél BEN is megjelenik a termékelegyen
- A FEN hidroxidoxigénezése BEN köztiterméken keresztül megy végbe

- A foszforsavval módosított katalizátor hidroxidoxigénező aktivitása gyengébb
- Az aromásgyűrű hidroxidoxigénezése visszaszorul

Fenol hidrokonzverziójának lehetséges útvonalai

OH csoport σ -kötés adszorpciója

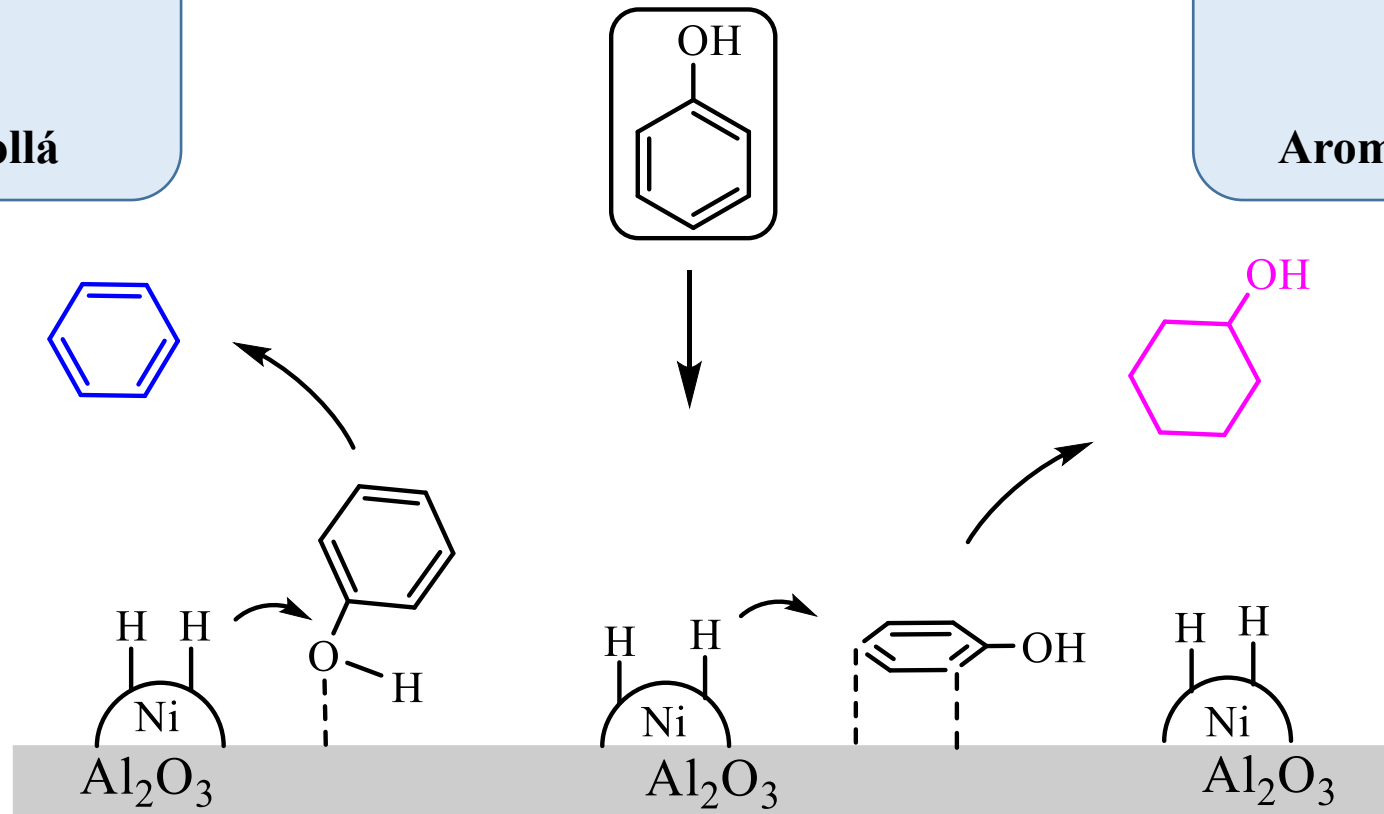

Hidrogenolízis benzollá

π -kötés adszorpciója

Aromás gyűrű hidrogénezése

- A katalizátor felületi tulajdonságai kulcsszerepet játszanak az aktivitásban és a szelektivitásban
- A savas és fémes helyek közötti távolság szintén befolyásolja a C-O kötés hasadását
- További infravörös spektroszkópiai mérések szükségesek

Összefoglalás

- **A GUA hidrokonzverzió lépései az Al_2O_3 hordozó felületkémiai módosításával irányíthatók**
- **A GUA demetilezése Al_2O_3 és foszforral módosított Al_2O_3 (P) hordozókon katekol képződéséhez vezet**
- **$\text{Ni}/\text{Al}_2\text{O}_3$ katalizátorokon oxigénmentes vegyületek (pl. ciklohexán) képződnek**
- **Alacsonyabb hőmérsékleten ciklohexanol, míg $300\text{ }^\circ\text{C}$ felett benzol származékok keletkeztek**
- **A $\text{Ni}/\text{Al}_2\text{O}_3$ (P) katalizátorok szelektívek az aromás vegyületekre (fenolok, katekolok)**
- **Magasabb hőmérsékleten fenol származékok voltak a fő termékek**
- **A $\text{Ni}/\text{Al}_2\text{O}_3$ (P) katalizátorok aktívak a demetilezésben és demetoxilezésben, de nem képesek az aromás gyűrű hidrogénezésére (gyengébb kölcsönhatás a szubsztrát molekulák és a foszfátosított hordozó között)**

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Köszönetnyilvánítás

- **Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (Magyar-Indiai Alkalmazott Kutatásfejlesztési Együttműködési Pályázat, Projektszám: 2019-2.1.13-TÉT_IN-2020-00043)**
- **Európai Regionális Fejlesztési Alap (Interreg, SKHU/1902/4.1/001/Bioeconomy)**
- **A Kulturális és Innovációs Minisztérium ÚNKP-22-4 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.**

